

HÍRMEZŐ

NAPLO

Előfizetési árak

Helyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1-50 K.
3 évre	3 K.	1 évre	4-50 K.
6 évre	6 K.	1 évre	9 K.
1 évre	12 K.	1 évre	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-ter 1.
TELEFON 208
Egyes szám: 4 fillér.
Hirdetés díjszabás szerinti.

Felelős szerkesztő és lapfelfelügyelő: Baranyay Lajos.

A mi népünknek

még mindig megvan az öröklött rossz hajlandósága, hogy ráül a pénzre, eltemeti a ládafiába és így nemcsak saját magának, hanem a köznek is legnagyobb kárára gyümölcsöt leniül heverteti. Az értékek forgalmának ez a megbénítása baj a békében is, azonban a háborús időben valóságos gazdasági veszedelmet jelent. Mindent el kell tehát követnünk, hogy népünk végre-valahára letegyen arról a megrögzött szokásáról és pénzének okos és hasznos kezelésével tegye lehetővé a gazdasági élet egészséges vérkeringésének kialakulását.

Ha a maga környezetében mindenki a lélkére beszél és megmagyarázza a népnek, ez meg is fogja érteni, hogy ez az okatlan szokása napról-napra gyarapítja a saját kárát.

A forgalomból kivont pénz meddően hever rejtékelyén, holott megbízható pénzintézetek beféttként, vagy pedig hadikölcsönben elhelyezve szinte óránként növeli verejtékes szerzeményének az értékét. Ami pedig a biztonságot illeti, hát a józan magyar észjárását ugyan csak nem nehéz meggyőzni arról, hogy annak a ládafiának a biztonságánál, amit el is emelhetnek, vagy el is éghet, mennyivel többet érő a pénzintézetek vagyonra, mellyel a betételért felelősek, vagy pedig a hadikölcsönt kibőcsátó magyar állam garanciája.

Meg kell érteni népünkkel azt a nagy jelentőséget, melyet hadviselő országra nézve az arany képvisel s különösen annak a fontossága, hogy az országban levő minden arany az állam rendelkezése alatt álljon. Németországban iskolás gyermekek járnak házról-házra s papírpénzért már eddig százmillió aranyat váltottak össze a német birodalmi bank számára. Csak akarnunk kell s erős akarattal rövid idő alatt ezen a téren mi is a legszebb eredményeket érhetjük el.

Ezt a feladatot török-szakad, de mindennél alaposabban meg

kell oldanunk. Lehet, hogy az öröklött rossz szokás a munkát itt-ott meg fogja nehezíteni, de ennek a nehézségnek a megtörésére is van egy erőteljes fegyver a kezünkben. Appelláljunk népünk hazafias érzületére. A súlyos idők bizonyrágot tettek róla, hogy nincs áldozat, melyre a magyar nép a hazafias kötelességteljesítés címén kapható nem volna. A hagyományos hazafiság sokkal mélyebben gyökerezik a lelkekben, semhogy hamarosan fölébe ne kerekednék a pénzrejtegetés kimutathatóan veszedelmes hagyományának.

Háború.

Az ententeot

még mindig a balkáni helyzet érdekli leginkább. A nyugati politikát teljesen a balkáni események irányítják és Angliának nagy a félelme, hogy a németek, miután a bolgárokkal való közvetlen érintkezés helyreállt, Konstantinápolyon át Anglia ázsiai és afrikai gyarmatait fogják veszélyeztetni. A védkötelesség kérdése még mindig izgatja az angol közvéleményt, de a Kitchener által beígért három milliós hadsereg csak nem akar létrejönni.

Ilyen körülmények között nem esoda, hogy Anglia mind több áldozatot követel szövetségeseitől. Már nem éri be azzal, hogy a szerencsétlen és kiszípolozott Franciaország merőben vezrik a flandriai fronton, a balkáni hegyzszakadékok között és a megvívhatatlan tengerszorosok, a Dardanellák előtt.

Úgy Londonban, mint Párisban nagy az aggodalom azért, hogy Olaszország külön békét fog kérni és kötni. A valóság az, hogy Olaszország egyáltalán nem hajlandó katonát küldeni a Balkánra. Az olasz néphangulat az Isonza melletti véres veszteségek fölött siránkozva, ellene van a további vérpocsklásnak.

Olaszországban

a sikertelen ellenoffenziva fokozza a politikai válságot, amelynek következtében ma Krivoisein földmivelségi miniszter megvált tárcájától.

Keletgaliciában a Stripa-menti harcvonalunk ellen intézett támadások balsikere óta újra csend uralkodik. Cartorijásktól nyugatra az oroszok áttörési kísérletét német és osztrák-ma-

gyar csapatok heves harcok között hiúsították meg.

Rohamozás Szerbiában.

Kövess tábornok hadseregének osztrák-magyar csapatai Ivanjicától délnyugatra elfoglalták az erősen megszállott Okoista-magaslatot és Eldovistén, a Jelica-planina déli nyujványán egy több egymás mögött fekvő lövészárkból álló hadállást rohammal vettek be.

Kraljevától délnyugatra német csapatok az Ibar mindkét partján nyomulnak elő. Kruzsvától délnyugatra elérték az Alexandrovac körüli területet.

A bolgárok az ellenséget Nisnél és Alexinacnál a déli Morava balpartjára vetik vissza.

Bombavetés Nabresinára.

Az olasz tüzérség tegnap általában újra élénkebb tevékenységet fejtett ki. Az ellenségnek a Podgora-hadállás déli része, a Zagora, a plavai szakasz és a Col di Lana elleni támadásait visszavertük.

Nabresinára ledobott repülőbombák több polgári állású egyént, köztük egy asszonyt és három gyermeket öltek meg.

Kár nélkül történjek a fertőtlenítés.

Az utóbbi években, különösen a kolera miatt történt fertőtlenítéseknel gyakran előfordult, hogy a butorzat, ruha, fehér- és ágynemű, jelentékeny mennyiségű élelmiszer, sőt élő baromfiak is megsemmisültek.

Ez eljárás által a hatóságok nemcsak, hogy az illető tulajdonosoknak feleslegesen nagy károkat okoztak, de egyuttal okot szolgáltatott arra, hogy az illető tulajdonosok ezen káraik következtében a hatóságokkal szemben kártérítési igényekkel lépjenek fel.

Erre való tekintettel a miniszter elrendelte, hogy közveszélyes fertőző betegségek ellen való védekezésben kiváló súlyt kell ugyan helyezni a fertőtlenítésre, de az eljáró hatóságoknak ügyelniük kell arra, hogy fertőtlenítést célzó intézkedéseik által a magánvagyon feleslegesen meg ne károsíttassék. A fertőtlenítési lehetőség úgy kell végezni, hogy csak értéktelen, csekély értékű, fertőző tárgyak semmisüljenek meg.

A miniszter anyagilag teszi felelőssé a hatóságokat rendeltetének betartására.

Miért nem boldog a magyar?

A minap halottam valakitől, hogy az egyik helybeli hivatalban megüresedett az egyik díjnoki állás. Nyomorult 2-3 koronás állás, amely jó szerencsével valamikor 4 koronáig is föl-emelkedhetik.

Hetvenketten pályáztak rá. 4-5-6 gimnáziumi osztállyal félbemaradott egzisztenciák.

Nem győztem rajta eléggé csodálkozni, magyarabban: keresni.

Viszont látok hosszabb idő óta kitöve egyes kereskedések kirakatában irásokat:

Jó házból való tanuló felvétetik.

Künn lehet még jó ideig, míg valami nagylelkű vállalkozó a horogra akad.

Kereskedő, iparos nem akar lenni, hanem az irtóki, díjnoki állásra seregesen tódulnak. Mert az asztal mellett ülni — uraság, az asztal előtt állani — nem uraság. Az édesmama büszke a fiára, ha az tényszerű lesz, azonban a büszkeségében megalázva érzi magát, ha a fia kereskedő, vagy pláne iparos lesz. Látja ugyan, hogy a kereskedő vagyont szerez, tehetős, gazdag emberré válik, azt is látja, hogy az irodát ülő ember csak nyomorog a hitvány kis fizetéséből, amelyhez a világ még mindenféle igényeket, tisztességes uri külsőt, bizonyos előkelőséget mutató uri megjelenést is követel. A kereskedő és iparos aránytalanul többet keres és ha van benne élelmesség, tekintélyes vagyonra tesz szert, egy-két évtized szorgalma és takarékosága révén társadalmi pozíciót vív ki magának, amelyre a tisztviselő sohase juthat el. Mégis az előbit választják.

A kereskedő, iparos foglalkozását lekiicsinylük. A minap mondta nekem egy jómódu kereskedő, a kinek néhány évtized után van annyi jövedelme, mint akármelyik tisztviselőnek, vagy orvosnak, vagy ügyvédnek:

Bennünket csak akkor vesznek észre az előkelőknek tartott körök, ha már a vagyonunkkal kivittuk magunknak a tekintélyt. Addig nem.

Az ithon élő ember talán kevésbé látja ennek a helyzetnek a fonákságát, mint az, aki külföldön járt és összehasonlításokat tett. Akár Németországban, akár Franciaországban, pláne Amerikában épen megfordítva áll a helyzet. Ott az iparos és kereskedő nagyhatalom, a társadalom gerince, amelyet tisztelnek és követnek.

Amerikában fix fizetési emterhez sohasem adja olyan szívesen az apa a leányát, mint kereskedőhöz. Miért? Azért, mert a kereskedő és iparos aránytalanul nagyobb jólétet és kényelmet tud a leányának biztosítani a vagyonánál fogva, mint a hivatalnok vagy a tanár.

Ha visszagondolok az iparis-kola padjaira, fájdalom járja át a szívemet. A jobbképu, intelligensebb, pláne jobb családból való gyerek szinte ritkaság. Legtöbbnyire a társadalom legelmaradottabbjait találja ott az ember, akiknek másutt nem jutott már hely.

Szinte megdöbbenő, hogy pl. gabonakereskedő, lisztgyáros, kereskedő egyetlenegy sincs nálunk, keresztény ügynök is alig van egynehány. Végigmegyek a főutcán, találók ruhásboltot egész sereget. De keresztényt nem tudok köztük. Pedig ugyebár ezek a foglalkozások nagy üzletkört s természetesen sok jövedelmet is biztosítanak. A kereskedő évenként ötször-tízszor megforgatja a boltjában levő árut s bizonyára megnyeri rajta a maga 5-10-20 százalékos polgári hasznát.

Hol van ehhez a mi fix fizetési tisztviselőnk vagy földmivelőnk, akinek szintén csak egyszer terem egy esztendőben a föld?

Még a földmiveseknél is gyakran tapasztalom, hogy még a gazdagabb családokból valók is szívesen adják a fiaikat vasutinak, kocsi rendezőnek, fűtőnek, aztán kalauznak, a földmives leánya — még a gazdagabbja is, — nagyon szívesen megy az uniformis vasutinhoz, mert annak biztos a fizetése és nyugdíja is vár rája.

Mi mindennek az oka? Valószínűleg a vállalkozási szellem hiánya. A hivatalnok belül az irodába akkor, amikor ott kell lennie s elmegy, ha az óramutató is lesétálta a magát. Ott hagyja a hivatalt minden gondjával másnap reggelig, addig semmi köze hozzá, él magának. A kereskedőnek a gondolkodás, tételődés, lótas-futas munkája nincs időhöz kötve. Bizony az megzavarja sokszor az éjele nyugalmát is. Tehát a társadalmi felfogáson kívül a tehetetlenség hiánya, a kényelem szerete, a küzdelemtől való félelem, a kockázatástól való rettegés az, amely a mi népünket a kereskedői és iparosostálytól visszatartja.

A földmiveseinknek szintén ilyen nagy hibájuk a tulságba vitt konzervativizmus, a maradiság.

— Így csinálta az öregapám és én se akarok nála okosabb lenni.

Ez az egyik oka annak, hogy nálunk a földmivelés és állattenyésztés még mindig a régi keretek közt mozog. A föld még

általában 7 métermázsát hoz holdankint, holott Németországban intenzív gazdálkodás mellett még egyszer annyit produkálnak. Az állattenyésztésben szintén szörnyen el vagyunk maradvá.

Nálunk 5-10 liter ad a tehén, Schwájcban, Dániában még egyszer annyit. Pedig a többet tejelő tehén élelmezése se kerül jelentősen többbe. A baj a faj megválasztásában van, a másik baj pedig az, hogy minél kevesebbet hoz a föld vagy az állat, a produkció hiánya veszteség az országra nézve. Másrészt pedig a vevőre nézve, mivel a gazda kisebb hozam után éppen úgy meg akar élni, mintha a jövedelem több lett volna, tehát nagyobb árat kér érte.

A mi földmivesünk általában csak földmives akar maradni. Magasabb iskolába járni, más pályát választani, mint amilyent az apja meg az öregapja követelt, nem akar. Pedig a társadalomnak ugyancsak szüksége volna erre az egészséges, jóvérű, jó erkölcsű népre más osztályokban is. Miért nem lehetne a földmivelő gyermeke a számaránynak megfelelőleg orvos, ügyvéd, mérnök, tanár, pap, kereskedő, iparos? A hét gyermekből egy miért nem kaphatná ki az örökségét úgy, hogy az apja más pályára taníttatja? Haszna volna belőle a társadalomnak s a földmivelő nép sem állana egyedül a maga kasztjában s volna a ki a sorsát is megtudná érteni. Annál inkább is szükség volna erre, mivel a többi társadalmi osztályokból úgy se lesznek földmivesekké. A délmagyarországi sváb vagy a mi dunántúli kálvinistáink is rajta vannak, hogy a gyermekeiket a földmivelői foglalkozáson kívül más pályára is neveljék.

Egyébiránt ez a konzervativizmus, a maradiság, a meglevőhöz való alkalmazkodás a politikában is megnyilvánult. A nemzeti eszmének mindenki híve. Nem találtam még kormánypartit embert, aki a magyar nemzeti ideálért nem lelkesedett volna úgy mint akár én, vagy akárki más. Schwarzgerlb magyart Fehérvárott nem találtam még. Azonban szavazni rendületlenül szavazott a kormánypartit, sőt fanatikusán korteskedett érte.

— Nem lehet, kénytelenek vagyunk a meglévőkhöz alkalmazkodni.

Talán még a földmives nép a legkeményebb függetlenségi párti. Valahogyan érzi a független voltát, azt, hogy a maga ura a maga portáján s azért szavazott a „független” pártira. Nem azt mondja, hogy „függetlenségi” vagyok, hanem azt, hogy „független.”

Átkunk, boldogtalanságunk forrása a vállalkozási szellem hiánya, a maradiság, az, hogy minden produktív, szerszópályát átengedjünk másoknak s nekünk nem marad egyéb, mint a tehetetlen panaszozódás.

Mind ezt pedig azért mondom el, mert az új idők az ajtonkon kopogtatnak. Ejjfélfel jár az idő. Azután kifelé megyünk ebből a buzalmas sötétségből. Következik a hajnal. A megváltozott, jobb idők hajnala. Új világalakulás.

Magyarország nem volt, hanem lesz!

Be fog teljesedni a nagy Szechenyi István mondása.

S ebben az új időben mindnyájunknak másnak kell lenni!

Bilkei Ferenc.

Nem mese a sánta kutyáról.

Két nap előtt e helyen írtam, hogy „szabadkőműves erkölcs”, — az nincs.

Még ugyanezen a napon pompás bizonyítékáról gondoskodott ennek az állításnak a Budapesti Hirlap.

Előjáróban szíves bocsánatát kell kérnem e lap azon mélyen tisztelt olvasóinak, akik a Budapesti Hirlapot is olvassák. Mert ők az alábbiakban csupa ismerős dolgot fognak hajtani. Nem is az ő számukra íródnak e sorok, hanem azok kedvéért, kik a Budapesti Hirlapot — legalább rendszeren — nem olvassák.

Ott kezdődik a történet, hogy a Nyugatosok reklámembere, Ady Endre (van-e, aki e nevet nem ismeri?) kegyetlenül leszóltja Gyóni Gézát, a przemysli hős katonát, a legszebb magyar háborus versek költőjét.

Rossz néven vette ezt a Budapesti Hirlap kiváló, szellemes és szókimondó levélírója „Dunántúli” s irásközben egyenemely, nem éppen hízog-szóval tisztelte meg Nyugatekat, Adyt s általában azt az „új magyar” költészetet, mely szemétdombon turkál, megfizetett szerelmekről énekel perverz verseket. Többek között méltó megbotránközással említette Babits Mihály középiskolai tanár nevét, ki az iskolája önképzőkörének ifjusága által is járattott és olvasott Nyugatba ilyenforma verset írt:

Csak egyszer lenne még enyém s kedvemre csókkal ontáném szívesen halnék azután nagyobb örömmel ontánám kis ujzárát a csobogó vért mint száz királyért, lobogóért!

Teljes tisztelettel, de teljes joggal is, azon aggodalmának adott kifejezést „Dunántúli”, hogy furcsa szellemben nevelheti a gondjaira bizott ifjuságot — főleg most, ebben a véres, nagy időben — az

a tanár, aki — bizonyára szívből — arról énekel; hogy neki többet ér „száz királynál és lobogónál” — a szeretője kislánya.

II.

Az ügy folytatása a következő:

Babits Mihály tanár ur és költő nyilatkozatot küldött bé és tettezett közé a Budapesti Hirlapban, a Népszavában és a Világban. Tiltakozik ebben az ellen, hogy őt „Dunántúli” egy ártatlan (?) verse miatt hazafiatlanságról vádolja, quasi demenciájára, mint olyan tanárt, aki nem alkalmas és hivatott az ifjuság nevelésére.

Eddig még — mondjuk — úgy, ahogy rendben volnánk. Am a Világ, a szabadkőművesek lapja, nem elégedett meg azzal, hogy közreadta Babits nyilatkozatát, hanem teljes gőzzel, (akár csak ama bizonyos orosz gőzhenger) tekint „Dunántúliak” s hogy a jó szabadkőműves Babits testvér egészen kimossa, állandóan valiótt elveivel szöges ellentétben a „sötét” középkorba ment kiségitő példáért.

Hogy bizonyítása teljesen perditó legyen, „idézi” Petrarca egy versét, mely még nagyobakat mond, mint Babits s mégsem lett érte bántódása; úgy látszik — jegyzi meg a Világ — az akkori „Dunántúliak”, liberálisabbak voltak, mint a mostaniak a Budapesti Hirlapnál.

Az „idézett” Petrarca-vers így szól:

Gazdag ha volnék, felöltöztetnék, Gyönygebe, virágba, cifra szep ruhába, S ha volnék bent a Vatikánban pápa, Ott tagadnám meg a hitemet érte.

Ha volnék egész világ fejedelem, Egy csokérett világom tied lenne, Isten ha volnék, lejárhúnt te hozzáim S előttd terdelnéllva imádkoznám.

III.

A befejezés aztán, amely itt következik, megdöbbenő is, kacagtató is — ahogy vesszük.

Kacagtató, ha a közmondásbeli sánta kutyára gondolunk, aki közutodomás szerint nehezebb utolérni, mint a hazug embert; megdöbbenő, ha azt a pirinai nem tudó vakmerőséget látjuk, mellyel egy — feltesszük, annyira amennyire — intelligens emberek által, — megint hozzátesszük — annyira amennyire — intelligens olvasóközönség számára szerkesztett lap szándékosan olyan érvt használ, amelyről jól tudja, hogy nem igaz. Bizonyára abban a reményben, hogy hátha nem veszik észre!

Kisült ugyanis

1. hogy Petrarca azt a verset nem írta, de nem is írhatta. Nem pedig a) azért, mert, mint egyházi javadalmast (nem volt pap), ha olyan verset írt volna, bizonyára fülönfogták volna; b). mert Petrarca idejében a pápák nem is Rómában, a Vatikánban, hanem Franciaországban, Avignonban laktak.

SOVEGJARTO vászonruháza. Barátok épülete.

Nagy választék

fehér és színes barchetok karton, schiffon és damastból. Különléle vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők. Gy. és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

OLCSÓ

szabott árak.

Kisült

2. hogy a fentebb idézett vers sem Patrarca költeményei között sem valamely ismeretlen kéziratában fel nem található.

Kisült

3. hogy ilyenforma, de sokkal tisztességesebb verset írt a francia Hugó Viktor s ezt gyurta, furta, íragta, hamisította át *Stecchetti* a magyar nyugatosok olasz előtárja. azzá a költeménnyé, melyet a Világ a középkor nagy költőjének, Petrarcanak a nyakába akart varrni.

Ime, ez a szabadkőműves erkölcs! S ezek akarják az új Magyarországot megcsinálni!
Szép Magyarország lesz!

Szigma.

HÁBORUS SEGÉLY a községi jegyzőknek.

A községi jegyzői kar a háboru kezdete óta többnyire minden segéderő nélkül lényegesen fokozott felelősségű és mennyiségű teendőt lát el kifogástalan buzgalommal és eredménnyel, addig bevétel a magánmunkálatok minimumra csökkenése folytán igen lényegesen kevesebb, mint békeidőben, — jóllehet az első rendű szükségleti cikkek árai 100-200 százalékkal emelkedtek. A vármegye fővárosi községi dicséretreméltóan elhatározta az állandó választmány javaslata alapján, hogy a jegyzői magánmunkálatokat szabályozó vármegyei szabályrendeletben megállapított magánmunkálati díjakat — amennyiben azok nem kormányhatósági rendeltetéssel állapítottak meg — a háborut követő leszerelés befejeztéig 50 százalékkal felemeli.

A szabályrendeletnek ilyen értelemben való végleges és állandó érvényű módosítását a törvényhatósági bizottság nem tartja szükségesnek és célszerűnek, mert a magánmunkálatok csökkenése és a drágaság időleges tünet lévén, mely a leszerelés után remélhetőleg meg fog szűnni, ennek orvoslására is csak időlegesen van szükség s a jegyzői magánmunkálatokat igénylő közönségnek indokolatlan megterhelését a törvényhatóság kerülni óhajtja.

Elhatározta továbbá a törvényhatósági bizottság, hogy a fenteladott okokra való tekintettel felkéri a belügyminisztert, hogy a községi jegyzők anyagi helyzetén drágasági pótlék nyújtásával, vagy más segély megadásával is segítsen. A humánus intézkedésnek remélhetőleg eredménye is lesz.

A Vöröskereszt a háboru alatt.

Hogy a székesfehérvári Vöröskereszt mit dolgozott a hosszú háboru alatt, mindennél legfényesebben az alábbi statisztika bizonyítja és mondja el, amely statisztikához felesleges volna megjegyzést fűzni. A számok beszélnek.

Az üdítőállomáson kiosztottak 1914. augusztus 3. től 1915. november 1-ig 180.376 adag reggelit, ebédet, illetve vacsorát. Ugyanott végeztek eddig 3051 sebköztést és kiadtak 2936 adag gyógyszert. Kiosztásra került még 4990 drb szivar, 38900 cigareta és 800 darab egyéb tárgy (bot, mankó stb.)

A fehérműosztályban kiadtak körülbelül 4800 drb ágyneműt, 15600 db. fehérműt. 340 darab evőeszközt, 144 drb. szappant és több mint 500 drb. egyéb tárgyat. Erre a célra adott az Országos Vöröskereszt Egytet budapesti gyűjtőraktára 7800 drb. fehérműt, a m. kir. honvédség központi ruha-raktára pedig 200 drb. ágycs és fehérműt.

Kórházi felszerelésekre kiadott a választmány a háboru ideje alatt 5845.36 K-t. A kórházi élelem javításához 2600 K-t. Kórházi karácsonyfákra 2300 K-t költött. A gyógy- és kötszerek számlája közel 3500 K.

A helybeli Vöröskereszt-kórházak két orvosának honoráriuma, a kórházi ápolónők díjazása és a vasuti kirendeltség személyzetének illetménye összesen 15000 K.

A hadbavonult katonák és azok hátramaradtainak segélyezésére kerek 2000 koronát fordított.

Ezeknek a sokoldalú kiadásoknak fedezésére álltak rendelkezésre azok az adományok, melyekkel a humánus célt nemcsak városunk és Fejérmegye, hanem a szomszédos vármegyék közönsége is, oly bőkezűen támogatta. A központi segély mindössze 6200 K volt.

A 92192-34 K pénzbeli adományok tekintélyes része, azaz 35-96043 K, melyet a gróf Széchenyi Viktor főispán által kezdeményezett és f. évi aug. 20-án rendezett néppünnyély jövedelmezett.

A természetbeni adományok minimális pénzürtéke 75.375-09 K. Az eladott terményekből befolyt 15-000 K.

A m. évi aug. 3-tól f. évi sept. 1-ig beérkezett természetbeni adományokról és azok értékéről szóló kimutatásból kitűnik, hogy a gyűjtött

élelmiszerek értéke	58795-29 K,
fehérműek	9610- —
ágyneműek	5057- —
ruhafelek	104- —
butorfelek	110- —
gyógyszerek	36- —
szeszes italok értéke	303- —
szivarok	373- —
szivarkák	495- —
dohány	7- —
felszerelés	100- —
egyéb tárgyak	384- —

A befolyt természetbeni adományok legnagyobb részét a téli hónapokban használták fel.

Legnagyobb volt a forgalom a m. évi október hó folyamán, mikor 4072 sebesült katona érkezett városunkba és 7120 beteg katona áttutazott. Az üdítőállomáson kiadtak ezen hónapban 125 70 adag trissitót.

A vöröskereszt készpénzkiadása a mozgósítás óta 34200-13 korona. Az üdítőállomás részére folyton érkeznek ugy természetbeni, valamint pénzbeli adományok. Az egyesület vagyona a következő: Folyó számlára Fejér-

megyei takarékpénztárnál	9918-82 K
„Állatvásár” jövedelme	35960-13 „
4 takarékpénz. betét	1796-16 „
1 a Keresk. banknál	5639-30 „
Alapítóke a ker. hitel-szövetkezezetnél	4677-80 „
Összesen	57992-21 „

HIREK.

Naplójegyzetek.

*Nagy baj van a fiatal ujoncokkal, sokszor a legkézenfekvőbb magyarázás sem vezet sikerre, de X. örmesteren ki nem fognak, bejűk önti a katonai regulát. Egyik iskolázás alatt arról volt szó, mi is az a sarzsi? Sarzsi, alistsz! hogyan értenék meg ezt legkönnyebben az ujonc honvédek? Mi sem egyszerűbb ennél, ha X. örmester beadja neki a szájuk-izük szerint. Szólt pedig így:

Az örvezető, egy csillagos alistsz, annyi mint a faluban a jegyző ur. Tehát engedelmessékedni tartozik minden honvéd;

a tizedes, kétszillagos alistsz már nagyobb ur, olyan nincs is cibiben falun s olyan mint a főszozlabiror ur;

ennél is nagyobb a szakaszvezető, háromszillagos alistsz, akivel hasonló ur cibiben már csak

a megyei székhelyen van, mint például az alispár ur, — szorult hát, ha parancsol valamit a szakaszvezetőd:

persze még hátra volna az örmester ur. Ide nézzetek rám, én vagyok az örmester ur s én milyen urhoz volnék hasonló cibiben? De ne is feleljen senki, mert ugyse találjátok ki, — ilyen ur cibilbe nincs senki.

* A hadviselés egyik legfontosabb és nélkülözhetetlen eszköze az arany, minden hadviselő állam különös gondot fordít ennelfogva arra, hogy jegybankjának aranykészletét szaporítsa. Ebben a tekintetben különösen nagy eredményt ért el a német birodalom. Ott a legelőkeltebb mozgalom indult meg a népesség minden rétegében, hogy minden aranypénz a birodalmi bankba beszozgatassék. Több mint 500 millió márka folyt be így a német birodalmi bank pincéjébe. A lelkészek, tanítók, városi és községi alkalmazottak versenyeztek abban, hogy minél nagyobb mennyiségű aranyat szállítsanak be a birodalmi bankba. Iskolás gyermekek jártak házról-házra aranyat gyűjteni és bankjegyek ellenében becserelelni. Ne maradjunk tehát mi sem vissza, kövessük Németország példáját. Ámbár nálunk jóval kevesebb arany, pénzérem volt eddig is forgalomban, mint Németországban, mégis szükséges, hogy az, ami még egyesek kezei között van, mind az osztrák-magyar bankba kerüljön. Elsősorban a községi előljáróságok feladata a lelkészek, tanítók által támogatva

Székesfehérvár, szab. kir. város

APOLLO-színháza.

Pénteken, november 12-én

Teljes pénztári bevételünk a helybeli VÖRÖSKERESZT EGYESÜLETÉ.

Az erdő mélyén.

Irodalmi filmszenzáció. Dráma 3 felv. 1 előjátékkal.

Ottó Ludvig „Der Erbforster” c. regénye nyomán.

APA KERESTETIK.

Vigjáték 3 felvonásban.

MESSTER HIRADÓ, (aktualitás.)

Előadások 6 és 9 órakor. — Rendes helyárak.

a lakosságot ezen hazafias kötelességről felvilágosítani, az aranyérmeiket bankjegyekért becsereálni és az aranyat az osztrák-magyar bank legközelebbi fiókjába beszállítani.

* **A városok kongresszusa** foglalkozott az élelmiszerhiány és az uszóra kérdésével s tanácskozásai eredményeképpen memorandumot intézett a kormányhoz, amelyben összefoglalták a városoknak az élelmiszer-probléma megoldására vonatkozó óhaját. A memorandum így szól:

A nagybankok élelmiszer-üzletei szigorú kormányfelügyelet és ellenőrzés alá helyeztessék s esetleges árdrágító, avagy másként közérdekelles működésük a legszigorubb megtorlással sújtassék és megakadályozassék.

A magyar nagybankok közérdekű háborús tevékenységéről ennél jellemzőbb elismerést még ki nem állítottak. Az ország egyik legtekintélyesebb erkölcsi testülete, a magyar városok generális képviselői mond ezekben sorokban olyan ítéletet a magyar banktörvényről, amelynek súlyos következményekben kellene jelentkeznie, ha a magyar kormány és a magyar törvényhozás ugyanolyan mértékben függetleníteni tudná magát a plutokratikus tényezők befolyása alól, mint a városok kongresszusa.

— **A tankerületi főigazgató Pécsért.** Kárpáti Kelemen székesfehérvári királyi tankerületi főigazgató a középiskolák látogatására Pécsre utazott és tegnap kezdte meg látogatásait a pécsi állami főreáliskolában, amely után az ottani főgimnáziumokat látogatja meg.

— **Katonai előléptetések.** Szauder Győző 69. gy. e.-beli tart. főhadnagy századosá, Ungár László 69. gy. e.-beli tart. hadnagy főhadnaggyá, Párkányi Salamon népf. őrmester a 7. népf. parancsnokság nyilvántartásában, Vastag Ferenc népf. címz. szakaszvezető, Bogár Pál népf. címz. őrmester, Pfaff Henrik, Viegand Lajos népf. címz. szakaszvezető, Bicsérdi Antal, Pártos Nándor, Kallós Dezső, dr. Révész Géza, Bujdosó József, Bischof Antal, Magyaródi Sándor, Bodri Győző és dr. Fenyő Adot népf. őrmesterek, beosztva a 69. gy. e. pótlásaljánál 17. népf. par. nyilvántartásában népf. hadapródokká léptek elő.

— **Hőseink.** Vekerle Ferenc 69. gyalogezredbeli tartalékos zászlós a nagy ezüst vitézségi érmet kapta az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért. Schmöly József, a 13. tüzérezred tartalékos hadnagya, aki a háború kezdete óta a harcokban van, az ellenséggel szemben tanúsított eredményes és kitűnő szolgálataért a Signum Laudiszt kapta.

— **A városi sertések kimérése.** Mint ismeretes, a város 500 darab sertést vásárolt, hogy a husinséget némiképpen enyhítse. A sertések kimérésére Marschal Nándor hentes iparos ajánlatot tett a városnak, s a legmértékesebb feltételek mellett, hajlandó erre a munkára vállalkozni.

— **Dr. Prohászka Oltókar hadi-árvaháza** ma a következő adomány érkezett a Fejérmegyei Naplóhoz: a székesfehérvári butorkészítő iparosok szövetségének igazgatósága koszorúmegváltás címén 20 koronát küldött.

— **A város daraja.** A városi közéletmelzési raktár nagyon helyesen cselekszik, hogy minél több cikket igyekszik beszerezni, hogy ezáltal a közéletmelzés nagy és súlyos problémáját enyhítse. Az élelmiszer-cikkek mellé darát is vásárolt és egy kilogrammos csomagokban a legjutányosabb árral fogja árusítani.

— **Sebesültek érkeztek.** Csütörtökön egy hosszú kórházvonat 237 sebesült katonát hozott Székesfehérvárra, akik közül 72 súlyosan sebesült. A kórházvonatot dr. Gutierrez Jenő törzsorvos, hadikórházparancsnok fogadta az orvosi karral és a mentőkkel. A sebesültek elhelyezése az egyes hadikórházakba a legnagyobb rendben és figyelemmel történt.

— **Zsirarak.** A zsirdrágás megszüntetése felhatalmazást kapott a város zsir és zsirszalonna árának maximalása és e cikkek kivételének betiltására. A polgármester a jogon Fehérvár város területére a sertészsir legmagasabb árát további intézkedésig kilogrammonként hat korona hatvan fillérben állapította meg. Ha a hentesek ennél magasabb árakat kérnek, a többletet a vevő hat hónapon belül visszakövetelheti és a hentes két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújthatja a hatóság. Megiltotta továbbá a polgármester, hogy engedély nélkül Székesfehérvár város területéről sertészsir és zsirszalonna bármilyen módon elszállíttassék.

— **Egy szegény családnak.** Ma ismét érkezett ruhaadomány annak a szegény családnak gyermekei részére, akiknek érdekében a Fejérmegyei Napló kérte a jósziveket. Pummer Valéria II. oszt. felsőbbéányiskolai növendék egy posztó köpenyt és 3 pár cipőt küldött.

— **Maximálják a takarmánycikket.** Hirt adunk arról, hogy a kormány az összes takarmánycikkek árát maximálni akarja. A maximalás indoka abban a körülményben rejlik, hogy eddig az állati takarmányozás cájaira szolgáló cikkek egy részének volt csak az ára megszabva, a többi szabad forgalom tárgya volt. Így állott elő az a lehetetlen helyzet, hogy a nem maximált cikkekért hihetetlen árakat követeltek. A kormány épp ezért több szakemberrel tanácskozást folytatott és ennek eredményeként egy legközelebb megjelenő rendelkezés megállapítja répaszelet, melasz, olajpogácsa, szárított sörtörköly és moslék stb. legmagasabb árát.

— **Szeretadományok az oroszországi hadifoglyoknak.** Hosszas tárgyalások után a legutóbbi napokban végre sikerült az orosz kormányt rábírní, hogy a szeretadományok szállítására gyorsvonatokat bocsásson rendelkezésre. Ezeket a vonatokat a svéd Vörös Kereszt egylet tagjai kísérik, akik amerikaiakkal és az orosz Vörös Kereszt képviselőivel együtt a helyszínen közölték az adományokat. Kormányunk azonnal megragadta ezt a lehetőséget és máris egész vonatok a legszükségesebb dolgokkal biztos őrizet alatt Kelet felé sietnek és oroszországi hadifoglyainknak szánt nagymennyiségű dolgok is készen állanak a szállításra.

— **A hadikötvény magasabb ára.** A közönség körében az a nézet terjedt el — és ez egyes lapokban utat is talált, — hogy a harmadik hadikölcsön kötvényeinek ára november hó 1-étől kezdve 30 fillérrel megráglult s így azok, akik a jegyzési idő második felében jegyének, 30 fill. „büntetéspénzt” kötelesek fizetni. Ismételten és nyomatékosan hangsúlyoznunk kell, hogy ez a nézet teljesen téves, mert a 30 filleres árkülönbözetnek az a természetes magyarázata, hogy a most kibocsátásra kerülő hadikötvények kivétel nélkül folyó november hó elsejétől kamatoznak, holott a november hó folyamán jegyzők tulajdoni része a jegyzett összeget november 1-je után bocsátja ki a kincstár rendelkezésére, tehát november hó 1-étől a befizetés napjáig a kamatszelvény révén illetéketelen kamatot élvez. Ennek az időközi kamatnak a kincstár javára való megtérítésére szolgál a 30 fill. árkülönbözet a nov. 1-ét követő jegyzésenként.

— **Hirtelen halál.** Molnár József 43 éves népfőlkelő szerdán este a Városházánál rosszul lett, s bevitelt a Czollner gyógyszerárba, ahol pár perc alatt kiszenvedett. A szerencsétlenül járt katonát felboncolták, hogy a halál okát megállapítsák.

— **A Kuria ítélete a szegedi hadseregszállítók ügyében.** A királyi Kuria három napig tartó tárgyalás után kedden hirdette ki az ítéletet abban a bűnügyben, amelyet a szegedi királyi ügyészség az ottani császári és királyi katonai élelmiszer raktár által vásárolt élelmiszer cikkek és egyéb hadi szükségleti tárgyak beszerzésére vonatkozó szerződés megkötése és teljesítése körül elkövetett visszaélések miatt tett folyamatba és amelyben a szegedi törvényszék a folyó évi június 4-ik napján hozta ítéletét. A Kuria Gruber Zsigmond feyházbüntetését hat évben, Grüner Marcell feyházbüntetését négy évben, Swarcz Henrik, Gerő Armin és Herzi Lajos feyházbüntetését három-három évben, Kuncz Rezső feyházbüntetését pedig két évben állapította meg.

— **A Szerbiában levő hadifoglyok.** Ismeretes, hogy Szerbiával az egész posta és táviró forgalom szünetel úgy, hogy odá sem levelet, sem csomagot, sem pénzt, vagy táviratot nem lehet küldeni. A Hadifoglyokat Gyámoltató és Tudósító Hivatal kéri a közönséget, hogy a Szerbiában levő hadifoglyok felől ne intézzen kérdéseket hozzá addig, míg a változásról, hírlapi uton nem ad értesítést. Számítalan olyan kérdés is érkezett már a hivatalhoz, mi történik a szerb hadifoglytáborokba internált katonáinkkal, hova vitték azokat, felszabadulnak-e a szövetséges csapatok bevonulásával? Ily kérdésekre a hivatal ezidőszent nem tud felvilágosítást adni, miéért is az ilyen megkeresések teljesen céltalanok.

— **Meglépett taknőcsigányok.** A sárvári közigazgatási főgázból Kálamos György és Ignác János teknővájó cigányok egy őrizetlen pilanlatban a fogház udvaráról megszöktek és azóta nyomuk veszett. A cigányokkal a fogházról a fogház részére az udvaron fát vágatott, s míg egy pillanatra eltávozott, a kertajtót elszakított. A fogházór egy ründer kíséretében bérkocsin azonnal üldözésükre sietett, de elfogni őket nem sikerült, nyomuk veszett. Elfogatásuk iránt Szűts Jenő alispán is megette a szükséges intézkedéseket. A két megszöktött mákvirág a sorozás alól akart kibújni.

— **Kimutatás.** A székesfehérvári tődőbajosokat gondozó intézet október hó folyamán 120 családot 422 taggal gondozott. Kiszolgáltatott: 3355,5 liter tejet, 196 kg. kenyér, lisztet, 67 kg. burgonyát, 1 kg. rizst, 3 kg. darát, lakbérsegélyre 126 K, kezelésre 520 K, összesen 1073,38 koronát.

— **Bojtorjánhajszesz korpásodás,** hajhullás ellen kúrnódn bevalt szer; üvege 1 kor. 20 fillér. Kapható Szűts Róbert Magyar Korona gyógyszerárban Kossuth-u. sarkán.

PIUMEI kávébehozatal
SZÉKESFEHÉRVÁR
:(BARÁTOK ÉPÜLETE), :
Pörkölt kávékeverékek utó-
érhetetlenek! Saját villamos
kávénagyörköldök! Telefon 250.

SZINHÁZ.

Játékonycélú előadás az Apollóban. A helybeli Apolló színház ismert áldozatkésztségének ismét tanujelét adja, és a ma esti 9 órai előadás teljes pénztári bevételét felajánlotta a helybeli Vöröskereszt Egyletnek. Mint már röviden is jeleztük, ezen előadásra kitűnően gondolt összeállított előrangy műsor kerül bemutatásra, melynek egyik szenzációja „Az erdő mélyén” c. 4 felvonásos irodalmi filmszenzáció, melyet Otto Ludwig a kiváló német író „Der Erbförster” c. regénye nyomán dr. Hans Oberländer dolgozott fel fímsre. Ezen kívül egy pompa 3 felvonásos vígjáték „Apa keresztetik” és a legújabb harctéri felvételek is láthatók. Tekintettel játékonycélra, a közönség figyelmét felhívjuk erre az igazán kitűnő műsorra és reméljük, hogy senki sem fog elmaradni, már csak a nemes cél érdekében. A játékonycélra való tekintettel, ezen előadásra a szabadjegyek érvénytelenek.

APRÓHIRDETÉSEK.

Lapárusítók utcai eladára jó fizetéssel felvétetnek. — Mint melléklapfoglalkozás üzhető.

Fütni való nád és régi épületek olcsón eladó. Kszantner F. és Pinte. testvéreknel.

4 szobas lakas fűrdőszobával és nagy üzlethelyiség Kossuth-utca 4. szám alatt azonnal kiadó. Budai ut 28. sz. ház könyv fizetési feltételekkel azonnal eladó. Bővebbet Kossuth-utca 4.

Rokkant katonák jó keresethez juthatnak. Cim a kiadóhivatalban.

Telefon 233. — Tefon 233.

Pénteken, november 12-én egynapos nagszabású műsor

Államügyész.

Szenzációs főúri dráma
3 telvonásban.

REMEK PÓTMŰSOR
háborús ujdonságokkal.

2. előadás fél 7 és 9 órakor.
Rendes helyárak.